

մանել տալ նաեւ Աստուածաբանական Հատորներ. ամբողջ Աստուածաշունչի մեկնութիւն, այն ալ այլաբանական մեկնութիւն, թարգմանել տալ գիտական, պատմական գործեր, վերջապէս հայ մտաւորականութիւնը բարձրացնել արեւմտեան գրականութեան առողջ հոսանքով մը, ընթերցողը կրնայ գաղափար մը կազմել Կոլոտի ծրագրին վրայ՝ գիտնալով թէ գրքեր կան, որոնց իւրաքանչիւրին մեկնութիւնը Աստուածաշունչի բնագրին պէս ընդարձակ հատորներ են։¹

Այս ծրագիրը գործադրելու համար երկու հիմնական պայմաններ պէտք էին. առաջին վարժ թարգմանիչ մը. երկրորդ գրամ։

Կոլոտ գտաւ այդ նշանաւոր թարգմանիչը յանձին խարբերգի Ղուկաս Վարդապետ Աբրահամեանի։ Իսկ գրամը հոգաց իւր քսակէն։ Ո՛չ միայն թարգմանիչը պէտք էր վարձատրել, այլ մանաւանդ Քրիստոսը, որոնց մեծ գումարներ տրուելու էր։

Ղուկաս Վարդապետ Խտալիա կրթուած լաւ հմտացած լատիներէնի եւ իտալերէնի՝ ինքզինքը նուիրեց Կոլոտի ծրագրին գործադրութեան իբր յատուկ թարգմանիչ Կոլոտի։² Թարգմանիչ վար-

e Societate Iesu, ultima editio a Mendis, expurgata, Venetiis, apud Hieronymum albric, MDCC = 1700։

1 Զոր օրինակ, Անտառ այլաբանութեան Ս. Գրոցը սուրճ գործը, որ Ս. Գրոց բառգիրք մ'է պարզապէս, 40×25 մեծութեամբ երկիջեան հատոր մը, 1826 երեսներէ կը բաղկանայ։ Հինգ փոքր-առն մէջ թարգմանած է։ — Սկիզբի Աստուածաբանութիւնը 37×24 մեծութեամբ ընտիր հատոր մ'է, որուն միայն Աստուածաբանական մասը կը բաղկանայ 951 երեսներէ, իսկ յաւելուածներով՝ 1081 երեսներէ։ Արագ արագ աշխատելով «-իւ առաջին մէջ թարգմանուած է։

2 Ղուկաս «Խաբէութիւն աշխարհի» գրքի յիշատակարանին մէջ մանաւոր տեղեկութիւն կու տայ իր մասին։ Այս գիրքը թարգմանեցի, կ'ըսէ, «ի ինքրոյ եւ օգնութեամբ»։